

**Фонд оценочных средств для промежуточной аттестации обучающихся
по учебному предмету «Родной (чеченский) язык»
(типовой вариант)
(2-4 классы)**

Обязательная часть учебного плана.

Предметная область: Родной язык и литературное чтение на родном языке

Данный вариант фонда оценочных средств является типовым для учителя-предметника, ежегодно на основании приказа директора школы в ООП НОО вносятся изменения в форме дополнения.

2 класс.

Хьалхара(входной) жам1даран талламан болх .

Тхан школа

Тхан школа хазачу меттехь йу. Школан кораш даккхий ду. Корашна т1ехь зезагаш лаьтта. Оха хи туху. Хаза ду тхан класса чохь. Оха дика добышу.

Грамматически т1едиллар: мукъачу элпашна цхьа сиз, мукъазчарна ши сиз хьакха.

Шеран жам1даран талламан болх.

Хьуьнхахь.

Ц1ена ду хьуьнхара х1аваъ. Абу хьуьнха талла воьду. Жаьла а дуьгу цо шеца. Хьун тийна хета. Амма хьуьнхахь кхехкаш дахар хуьлу. Цхьанхьа тебна цхьогал доьду ,кхечанхьа хьуьнан к1оргехь генаш кегдеш лела партала ча.

3 класс.

Хьалхара (входной) жам1даран талламан болх.

Бошмийн доттаг1ий.

Дитта т1ехь д1атобхна бен бу. Цу чохь олхазарш деха. Олхазарш бошмийн доттаг1ий дуйла хаьа суна. Ас уьш кьехка ца до. Цундела тхан дитташ т1е стоьмаш дуккха а латабо.

Грамматически т1едилларш.

1. Шолг1а предложени меженашца талла.
2. Сехьадаха ма-деззара декъа а доькьуш д1аязде дешнаш: дитта, доттаг1ий, тхан, кьехка, дукха

Шеран жам1даран талламан болх .

Хасбеш.

Хасбеша дахара бераш. Цигахь белхаш бира цара.Цхьаболчара хасстоьмашна асар дира, вукхара хи диллира. Дукха хасстоьмаш гулбийр бу хасбешара. Цигахь йийна дика кхуьуш ю копастанаш а, ж1онкаш а, наьрсаш а. Муьлхачу хасстоьмана хи маца дилла дезаа, молханаш муьлханаш тохадеза а хьоьху агрономо берашна.

Грамматически т1едилларш.

1. Хьалхарчупредложенехьбилгалгьяхакоьртамеженаш, дешнашна т1ехула къамеландакъошбилгалдаха
- 2.Текста юкъарасхьаяздецхьаллин а, дуккхаллин а терахьеракхоккхадеш.
- 3.Сехьадахама-деззарадекъа а доькъуш д1аязде дешнаш: йийна, асар, хасстоьмаш, дукха, диллира.

1. Хьалхара (входной) жам1даран талламан болх .

Хьуьнах дахар.

Сарахь оха тхешан т1оьрмигаш кечдира. 1уьйранна тхо новкъадевлира.Тхоеца тхан хьехархо а вара. Сада1а билгалъяьккхинчу меттехь севцира тхо. Амма тхан накъосташна дика некъ карийра. Тхо оцу новкъа д1адахара. Таьххъара а сада1а боккха 1ам болчохь севцира тхо. Ц1еххъана тхуна хезира бер доьлхуш. Тхо девдда цига дахара.Жима ши йо1 тилаелла хиллера. Оха и шиъ новкъаяьккхира.

Грамматически т1едиллар:

- 1.Пхоеалг1а предложении меженашца талла. Дешнийн цхъанакхетарш схъаязде.**
- 2.Шолг1ачу предложенехь къамелан дакъош билгалдаха.**
- 3. Схъаязде мукъаза шалха элпаш цхъана нисделла дешнаш.**

Шеран жам1даран талламан болх.

Шовданийн боъра.

Дуккха шовданаш долуш бара х1ара боъра. Кегийра, ц1ена г1ум ловзош хьалакхуьйсура ша санна шийла, сирла шовданаш. Кхуза оьхура Малх-Арера мехкарий хит1а. Кхузахь малхчубузуш цхьанакхетара уьш кегийчу нахаца.

Кхузахь дара уггар доккха шовда а, юххехь коьллаш а, жима д1анехьа хьун а йолуш.

Зама маьрша яцара,ткъа шовданийн боъра юьртана юьстахо бара. Цундела наноша ца магадора цига хит1а эхар.

Т1едиллар:

- 1) Шолг1а предложенин къамелан дакъошца талла.
- 2) Цхьаорам болу дош схьалаха, уьш муьлхачу дожарехь ду билгалдаха.

2-4 классийн дешархойн ненан маттах долчу хаарийн х1иточу оценкийн барамаш

I. 2-4 классашкахь ечу талламан диктантийн мах хадор.

Диктант – иза офографех а, пунктуацех а долу хаарш талларан кеп ю. Талламан дешнийн диктанто зох хета хала йолу офограммаш.

Текст хоржуш, кху некъех пайдаэца беза:

1. Диктантан текст шен чулацамехь дешархой кхеташ а, х1инцалерчу литературни метган лехамашца юьззина нийса йог1уш а хила еза.

2. Диктантан дерриге а дешнаш дешархошна кхеташ хила деза. К1езиг лелош а, девзаш доцу а дешнаш довза а довзуйту, доски т1е д1а а яздо.

3. Диктантан текстехь хала дешнаш хилахь, цу дешнийн нийсаяздар дешархоша 1амийна а дацахь, и дешнаш доски т1е д1аяздо.

4. Текст йоьшучу хъехархоcho д1аешар литературни нийса а, муха яздан деза, дешархошна д1а ца хоуйтучу кепара а хила деза. Масала, *К1айн, 1ежсийн, халкъан* бохучу дешнашкахь, литературни аларан норманашца цхъаьна а дог1уш, чаккхенгара н ца олу, ткъа *саьрмик, чег1ардиг* дешнашкахь г-ний, к-ний хьалхахь долу и а долуш санна олу.

5. 1 чийрик чекхдаллалц текстан барам кхул хьалхарчу классехь хилларг магабо.

2-4 классийн дешархойн диктантийн мах хадорехь хъехархоcho куьйгалла оьцу кху некъех:

1. Диктантехь орфографически а, пунктуационни а г1алаташ къаьст-къаьстина лору, оценка юкъара юьллу.

2. Диктантана «5» дуьллу, нагахь цхъа а орфографически г1алат дацахь я цхъаннал сов пунктуационни г1алат ца хилахь.

3. «4» дуьллу, кхааннал сов орфографически а, щиннал сов пунктуационни а г1алат ца хилахь (я шиь орфографически, кхоь пунктуационни г1алат хилахь).

4. «3» дуьллу, ялханнал сов орфографически а, пхеаннал сов пунктуационни а г1алат ца хилахь (я 5 орфографически, 5 пунктуационни г1алаташ хилахь).

5. «2» дуьллу, иттаннал сов орфографически а, пхеаннал сов пунктуационни а (я барх1аннал сов орфографически а, ворх1аннал сов пунктуационни а) г1алаташ ца хилахь.

Дешархоchун балха т1ехь г1алат лара деза, орфографически а, пунктуационни а, муьлхха а бакъо талхош, диктант язъяле оццу классехь я цул лахарчу классашкахь 1амийнчух иза хилахь. Нагахь санна талламан диктантехь 5

ша дина нисдарш хилахь (нийса цаяздинарг нийсачуьнца хийцина) оценка цхъана баллана лаг1йо, иштта оценка «5» ца дуьллу, диктантехь 3 я цул сов нисдарш хилча.

Оценка юьллуш, ца лоруш дуьту:

1. Программехь йоцу я Iамийна йоцу орфографически а, пунктуационини а бакьонаш талхош долу гIалаташ/

2. Тилкхаздаьлла гIалат (описка) лору, масала, *белхало* хила дезачохь *белхано* яздинехь, *Луьйре* хила дезачохь *Луьйле* яздинехь.

3. Нохчийн маттахь зевне мукъаза й (йот) яздар, масала: йоза хила дезачохь *еза* яздахь, йогIу (егIу), юьртахь (йуьртахь), юьгу (йуьгу) яздахь.

4. Орам ларбеш а, ораман аьзнаш хийцалуш а терахьдешнаш яздар, масала: *исс - иссалгIа-уьссалгIа, итт - итталгIа - уьтталгIа.*

5. Къовсамечу мсттигашкахь чолхечу дешнийн нийсаяздар, масала: *пайдаэцар - пайда эцар, нийсаяздар нийса- яздар, гIодар - гIо дар*, и. дI. кх.

6. Дешнашкахь дифтонгаш язъяр: *къега- къизга, терса- тиэrsa, оза-уоза, еха - йиэха*, и. дI. кх. а.

7. Цердешнийн къовсаме яздар: *стогалла- стагалла, мох – мохан-механ - махан, морха*, и. дI. кх. а.

Дешархоша далийтинчу гIалаташна юкъяра даккхий а, кегий а гIалаташ къасто деза.

Даккхий гIалаташ лору:

1. Хьалхенца Iамийна а, йозанехь алсам пайдаоьцуш а йолу орфографически, пунктуационни бакьонаш талхош долу гIалаташ:

2. Мукъазчу элпашна юккье яз деш долу къасторан хьаьркаш, масала: *хIаллакьхилла, меттахьхьайра.*

3. Дсшхьалхенца йолчу я чолхечу инфинитиван суффиксийн язъяр.

4. Хандсшних хиллачу тайп-тайпанчу къамелан дакъойн яздар (*оху -охуна я охана, тоьгу - тоьгуна я тоьгана*).

5. Хандешан ихначу хенан язъяр, масала: *бохура я бахара, моьттура я моттара.*

6. Кху кенара цердешнийн яздар: *дечиган я дечган, эчиган я аьчган.*

7. Цердешнийн а, билгалдешнийн а массо къобалйина тIеэцна йолу яцйинчу а, юьззинчу а форманийн язъяр, масала: *гIуллакх я гIулкх, гIиллакх я гIилкх.*

Дсшархочун балха тIехь цхьамогIа (кхоь я цул сов) цхъана бакьонна нислуш гIалаташ хилахь, диктантана оценка лакхаяккха мега, масала, дешан чаккхенга н яздарехь, доца шеконан элпаш (а, и, у,) яздарехь.

Комплексни талламан белхашкахь, диктантах а, тIедилларех а (фонетически, лексически, орфографически, грамматически, пунктуационни) лаьтгачу, ши оценка юьллу-х1ора балхана шен-шен.

ТIедилларийн мах хадорехь куьйгалла оьцу кху некъех:

«5» дуьллу, массо а тIедиллар нийса кхочушдинехь;

«4» дуьллу, тIедилларийн $\frac{3}{4}$ дакъа нийса динехь;

«3» дуьллу, болх ах я цул сов нийса бинехь;
«2» дуьллу, болх эханал к1езиг бинехь.

Билгалдаккхар:

Орфографически а, пунктуационни а г1алаташ, т1едиллар кхочушдарехь дина долу, диктантан мах хадош лору.